

og vedblive med i de følgende Aar. Det, der var at tage Hensyn til ved den Lejlighed, var ikke Hensynet til at varetage det radikale Partis partipolitiske Interesser, men at bevare rolige Tilstande mellem Partierne. Det var ikke Hensynet til Grundlovsforhandlingerne, som førtes paa det Tidspunkt og indre Forhold i det hele, men det var Hensynet til Stillingen udadtil paa det Tidspunkt.

Det ærede Medlem, der kender de Oplysninger, der igennem Regeringen er forelagt Militærkommissionen, ved, at under Forhandling efter Forhandling i Ministermøder har den daværende Udenrigsminister givet Udtryk for den Opfattelse, at om vi ordner vort Militærvæsen paa den ene eller anden Maade, lidt mere eller lidt mindre, om vi anlægger Stillingen i Tune, om vi sender nogle flere hjem eller indkalder nogle flere, har udenrigspolitisk set kun ringe Betydning. Men Betydning har det, at de politiske Partier her i Danmark ikke strides, thi hvis det sker, saa vilde Opfattelsen blive denne: paa den ene Side staar en Opposition, som repræsenterer Halvdelen af Befolkningen, og paa den anden Side en Regering, som repræsenterer den anden Halvdel. Og den ene Halvdel har sine Sympatier paa den ene Side og den anden paa den anden Side, og det vil føre til, at fremmede Magter begynder det Spil om Danmarks Politik, som de har ført med andre Lande, som det efterhaanden lykkedes dem at drage ind i Krigen.

Dette Hensyn var det afgørende for os. Det alt afgørende for os paa dette Tidspunkt var, at den Ordning, som vi havde faaet i 1909, og som vi troede var af en for Landet uheldig Karakter, ikke i Krigens Dage skulde blive anvendt af Politikere, der havde Tiltro til denne Ordning; thi dette vilde efter vor Mening have været den første Fare for Landet. Det var vor Opgave ved Indrømmelser til Modstandere, ved Tryk overfor Meningsfæller og Forbundsfæller indenfor Rigsdagen at bevare en rolig Tilstand mellem de politiske Partier og derigennem de bedst mulige Vilkaar for, at Ordningen af 1909 ikke skulde komme til at bestaa sin Prøve under alvorlige Forhold. Thi jeg føler mig overbevist om, at hvis denne Ordning for Alvor var blevet sat paa Prøve, hvis Kampen var kommet til at

bryde ud, vilde dette være blevet den tungeste Ulykke, der overhovedet kunde ramme det danske Folk, og da vilde det til fulde have været vist, hvor lidt den Ordning var værd til Løsning af de Opgaver, vore politiske Modstandere mente den skulde løse. — Dette med Hensyn til Udtalelserne om Ledelsen af vor militære Politik i Krigens Dage.

Der er imidlertid fremkommet Udtalelser i de to ærede Partiers Beretninger, ikke blot om Forsvarsministerens Virksomhed, men ogsaa om Udenrigsministerens. Det ærede Medlem Hr. Pürschel talte om, at Freden vilde vi alle udadtil; og jeg troede et Øjeblik, at han vilde have fortsat med den Tanke, at paa det udenrigspolitiske Omraade skulde vi ikke føre Strid med hinanden mellem danske Partier. Jeg tror, han i saa Henseende i saa Fald vilde have været inde paa en sund Betragtning: den mindst mulige Strid om udenrigspolitiske Spørgsmaal mellem politiske Partier her i Landet er utvivlsomt det sundeste; men dette Formaal er saa vist ikke blevet tjent ved den Beretning, som Repræsentanter for de to Regeringspartier har afgivet fra Militærkommissionens Side. Thi gennem de ærede Herrers Udtalelser gaar der en eneste Bestræbelse: at kaste Skygge over den danske Neutralitetspolitik i Krigens Tid, at rejse Tvivl om, hvorvidt der var tilsigtet og gennemført en ligelig Neutralitetspolitik af den daværende Regering.

Denne Bestræbelse træder frem overfor det Svar, som blev afgivet den 3. August 1914 efter Forhandling med Kongen og militære Myndigheder overfor Grev Rantzau's Forespørgsel og Henvendelse af 2. August. Dette Svar, som jeg for øvrigt ikke skal komme ind paa, slutter med denne ganske korte og klare Sætning: Danmark vil i intet Tilfælde slutte sig til Tysklands Modstandere. Denne Sætning tages fra de Herrers Side som Udgangspunkt for en Paastand om, at vi derved paa en for Landets Neutralitet farlig Maade undlod at præcisere vor ligelige Holdning til begge Sider, idet man taler om, at der ikke afgaves tilsvarende Erklæringer overfor England og Frankrig. Det gjordes der ikke, fordi vi ikke modtog nogen Henvendelse fra England og Frankrig, og naar vi ingen Henvendelse modtog fra England og Frankrig, hvorfor var det saa